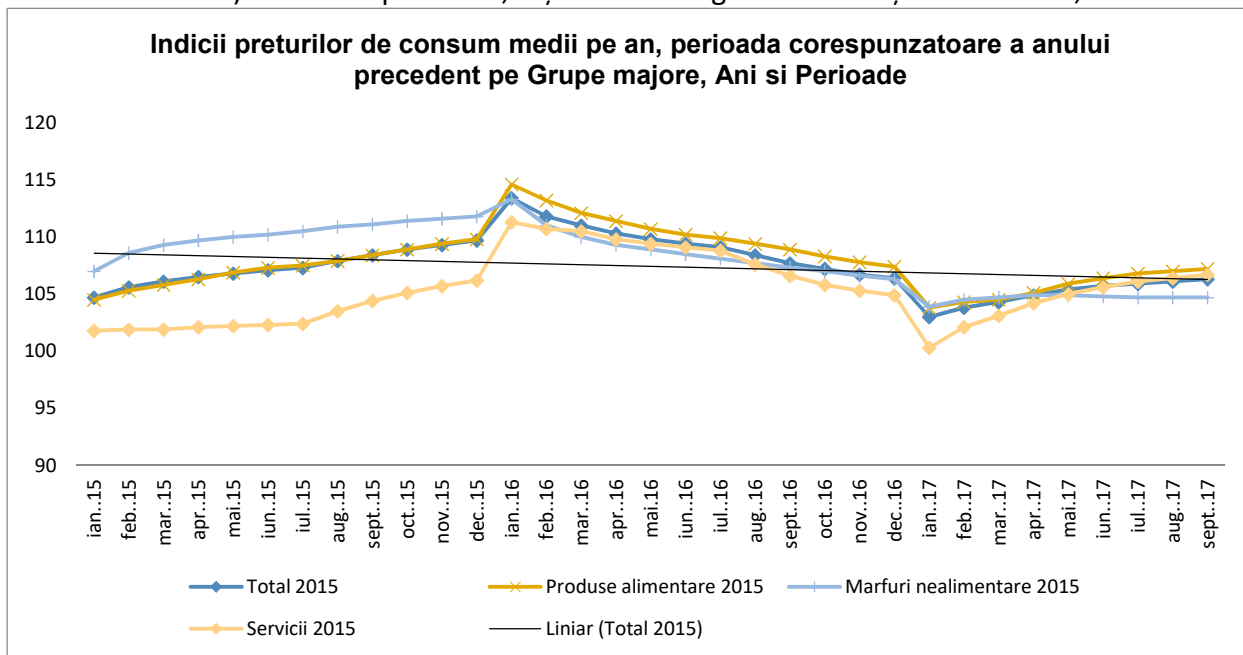


Raport economic, octombrie 2017

Abstract: "Situția din economia națională este una alarmantă. Rata inflației anuale se află pe un trend ascendent, fiind de 7,6% în luna septembrie, mult peste obiectivul politicii monetare. Deficitul în comerțul exterior este în creștere, în special în comerțul cu statele UE. Indicatorii de activitate în agricultură și industrie înregistrează creșteri marginale. Creșterea cifrei de afaceri în sectorul de comerț și creșterea volumului mărfurilor transportate comportă trăsături specifice modelului de creștere economică bazat pe consum și finanțat din remiteri – aflate pe o pantă ascendentă pe primele 9 luni ale anului. Politica monetară restrictivă și procurările masive de valută promovate de BNM au creat o situație bizară în anul curent, atunci când pentru fiecare leu oferit de băncile comerciale în cadrul activităților de creditare, BNM a pus în circulație aproximativ 50 de bani fără acoperire în bunuri sau servicii. Rata inflației anuale, deși aflată la cote alarmante în contextul descris mai sus, este menținută prin politica bugetară restrictivă promovată de Ministerul Finanțelor, soldată prin înregistrarea unui excedent în mărime de peste 1 mld. de lei ale bugetului public național pe durata primelor 9 luni ale anului. Excedentul bugetar reduce și mai mult din capacitățile de creștere ale economiei naționale prin reducerea cheltuielilor, implicit a veniturilor disponibile ale populației. Este momentan neclar dacă situația vizată implică și reduceri ale investițiilor în dezvoltarea infrastructurii economice finanțate din bugetul de stat. Rata de schimb a monedei naționale, în creștere accentuată pe durata anului curent față de valutele celor mai importanți parteneri comerciali ai țării, reduce și mai mult din capacitățile de dezvoltare ale agenților economici. În acest context, **așteptările agenților economici și disponibilitatea acestora de a investi în active materiale pe termen lung, implicit în dezvoltarea economiei naționale, sunt rezervate.**"

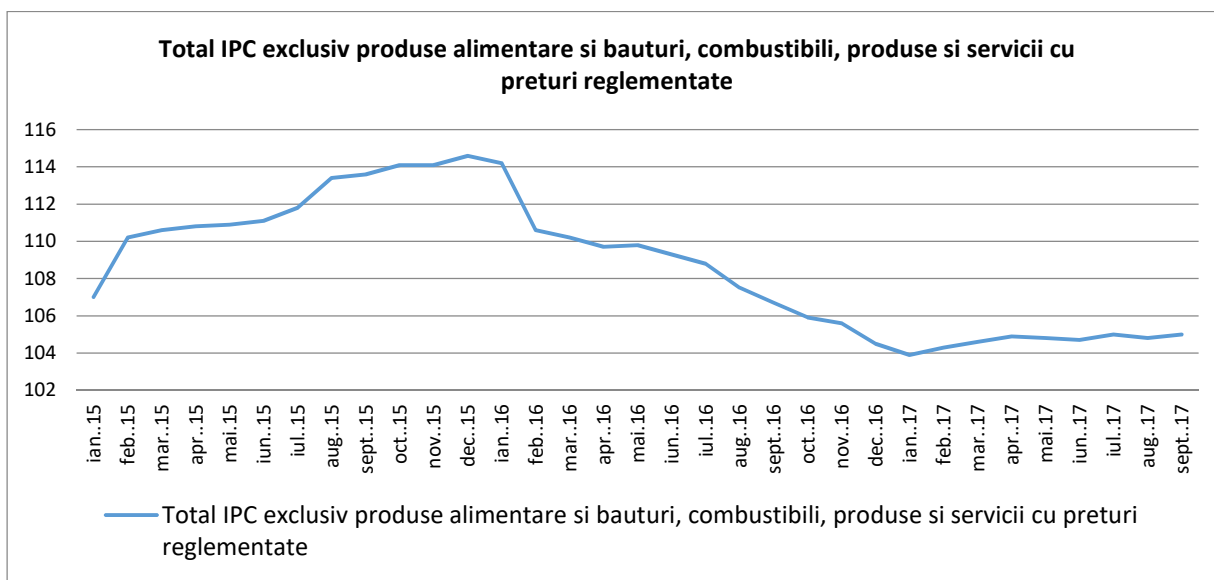
În conformitate cu informațiile făcute publice în perioada ianuarie – septembrie a anului curent, **rata inflației** (ianuarie – septembrie 2017/ ianuarie – septembrie 2016) a fost în mărime de 6,3% (7,2% în cazul produselor alimentare, 4,7% în cazul produselor nealimentare și de 6,7% în cazul serviciilor). În luna septembrie, față de luna august rata inflației a fost de 0,9%.



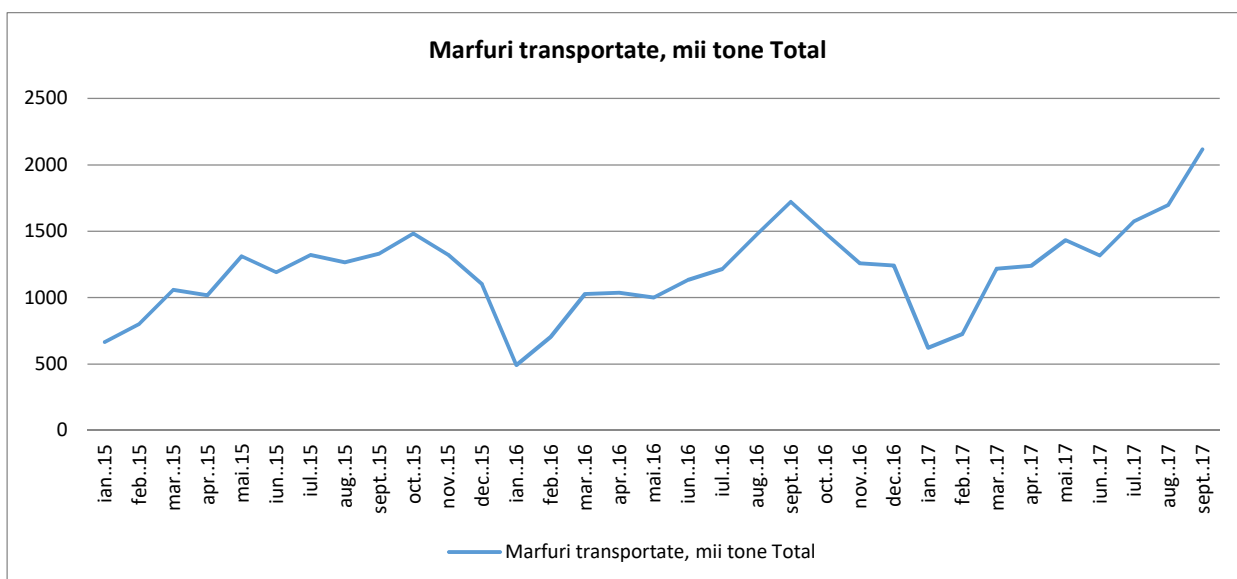
Creșterea indicelui prețurilor de consum a fost determinată în luna septembrie în special de creșterea prețurilor la produsele alimentare (+1,5%). În categoria vizată, cel mai mult au crescut prețurile la legume (+10,1%).

Totodată, este de menționat că *rata inflației anuale a fost în luna august în mărime de 7,6%, la cel mai înalt nivel înregistrat pentru anul curent*. Rata inflației anuale a depășit cu mult limita maximă pentru acest indicator care ghidează activitatea autorității monetare naționale, situație atestată începând cu luna aprilie a anului curent.

Indicele inflației de bază, excluzând produsele alimentare, băuturi, combustibili, produse și servicii cu prețuri reglementate în luna septembrie curent a fost de 5% față de luna septembrie 2016.



În perioada ianuarie-septembrie 2017 întreprinderile de **transport** feroviar, rutier, fluvial și aerian au transportat un volum de mărfuri superior celui înregistrat în perioada similară din anul 2016 cu 23%, pe când parcursul mărfurilor a fost cu 14% mai mult comparativ cu ianuarie-septembrie 2016. În categoria transportului auto, care deține cea mai mare pondere în cazul Republicii Moldova, creșterea este de 13% și respectiv 6,6%. Pe parcursul anului curent volumul mărfurilor transportate a crescut față de perioada similară a anului trecut cu 21,8% (cu 14,3% a crescut parcursul mărfurilor). *Evoluțiile în sectorul de transport denotă trendul ascendent al economiei naționale.*

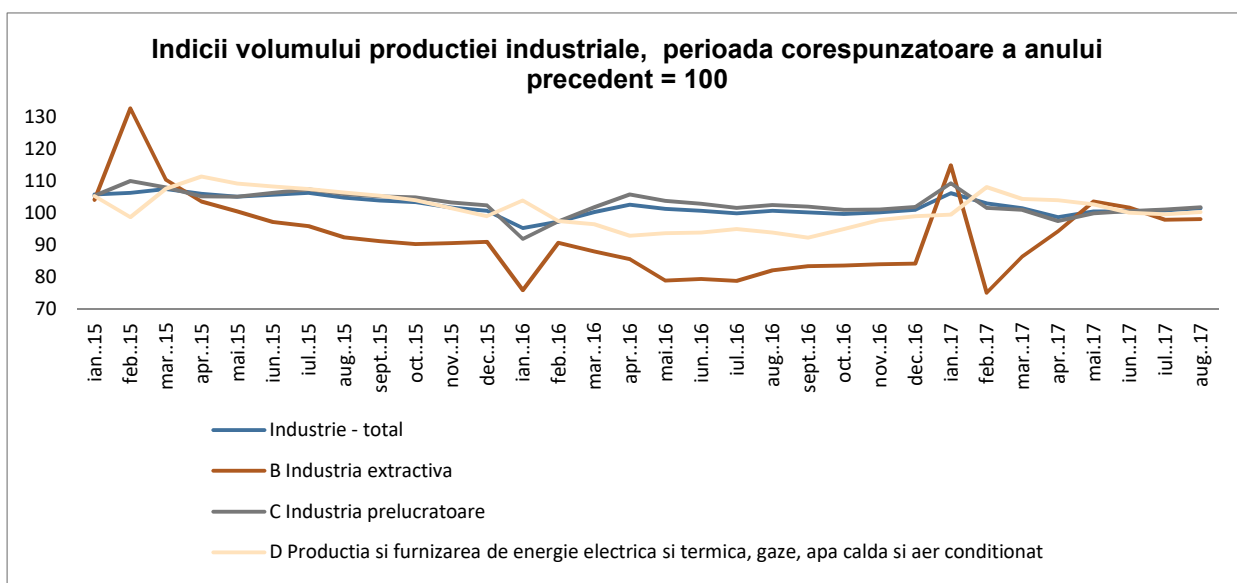


În perioada ianuarie-septembrie 2017, au fost eliberate 2891 *autorizații de construcție pentru clădiri rezidențiale și nerezidențiale*, cu 3,5% mai puțin față de perioada similară a anului trecut. Cea mai mare scădere este înregistrată în categoria clădirilor rezidențiale (-5,4%). În mediu urban scăderea este mai accentuată față de mediul rural (-4,2% față de -2,7%). Este de menționat că sub aspect regional o dinamică pozitivă în acest domeniu este înregistrată doar pentru regiunea UTA Găgăuzia, unde au crescut autorizațiile de construcție atât pentru clădirile rezidențiale cât, în special pentru clădirile nerezidențiale (+201,6%). În cazul municipiului Chișinău se atestă o creștere marginală a autorizațiilor de construcție pentru clădirile rezidențiale, dar o scădere semnificativă a autorizațiilor de construcție a clădirilor nerezidențiale.

Producția globală agricolă exprimată în prețuri comparabile a crescut față de perioada similară a anului trecut cu 3,7%, fiind determinată de creșterea cu 6,3% a producției vegetale și scăderea cu 1,5% a producției animaliere.

Evoluția prețurilor producției industriale denotă o creștere cu 3,9% față de luna septembrie 2016. Cea mai mare creștere în mărime de 10,5% este înregistrată în sectorul energetic, urmată de industria extractivă (+3,6%) și industria prelucrătoare (+3,2%).

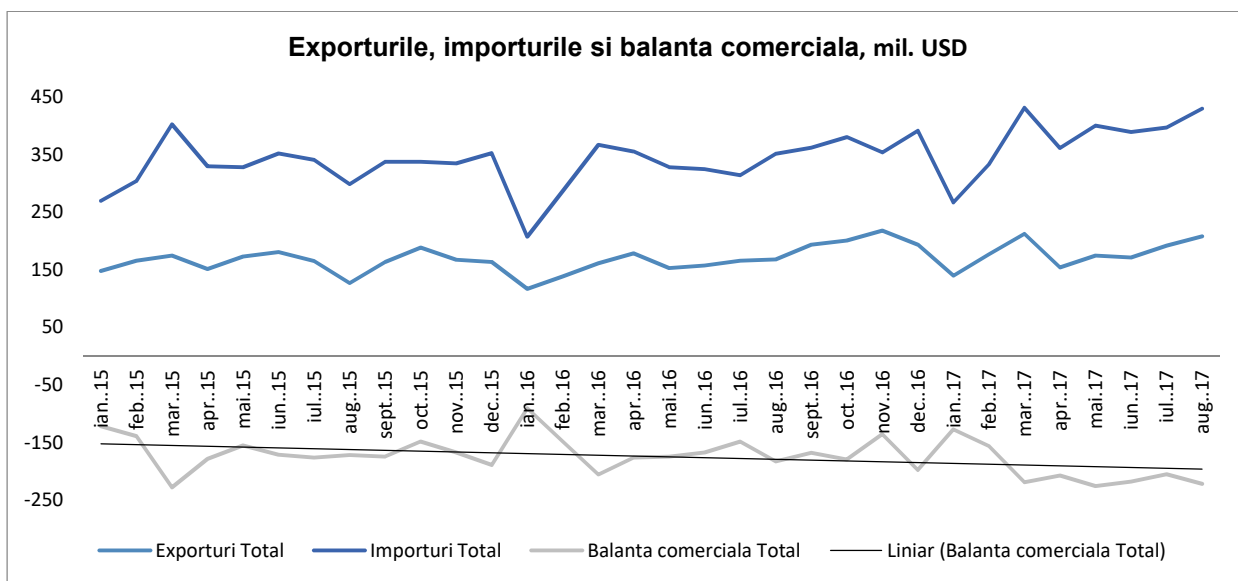
Volumul producției industriale în luna august curent a crescut față de perioada similară a anului trecut cu 7%, în serie ajustată sezonier și în funcție de zile lucrătoare.



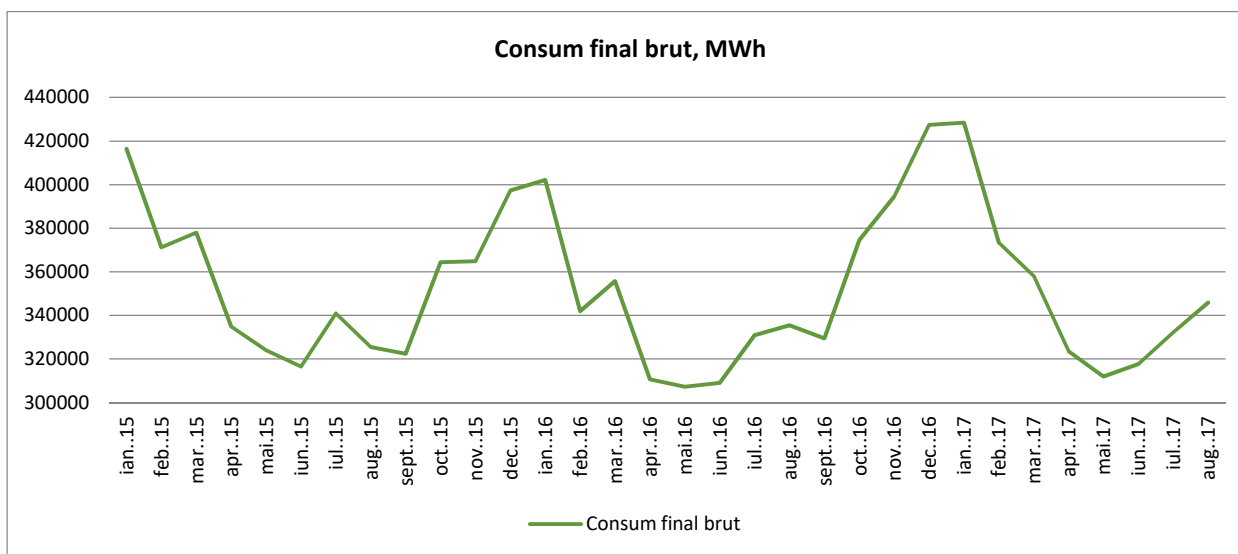
Pe durata primelor opt luni ale anului curent **exporturile** de mărfuri au totalizat 1,427.8 mil. USD, sau cu 15,2% mai mult față de perioada similară a anului trecut. Exporturile de mărfuri autohtone au crescut cu 16,9% față de perioada similară a anului trecut, iar reexporturile cu 12,4%. Distribuția pe zone geografice denotă a o creștere a exporturilor destinate statelor UE cu 16,7% față de ianuarie-august 2016 și cu 12,7% a exporturilor destinate statelor CSI.

Importurile de mărfuri au crescut mai mult în perioada de referință (+ 18,7%). Mai rapid au crescut importurilor din statele UE (+18,7%), pe când importurile din statele CSI au crescut cu 17,4%. Decalajul dintre importuri și exporturi a dus la acumularea unui **deficit a balanței comerciale** în mărime de 1,580.1 mil. USD pe durata primelor 8 luni ale anului, sau cu 22,1% mai mult decât în perioada similară a anului trecut. Față de situația din perioada similară a anului trecut deficitul în comerțul bilateral cu statele UE a crescut cu 22% față de 20,8% cât a

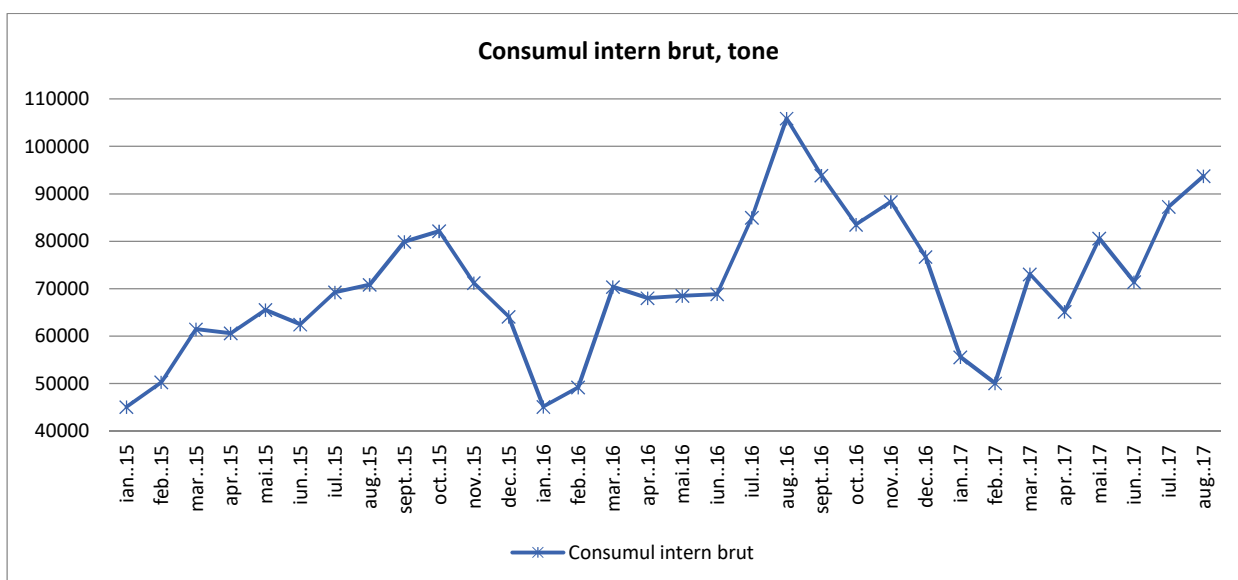
reprezentat creșterea deficitului în comerțul cu statele CSI. Se poate concluziona că la moment *Moldova nu reușește să valorifice efectele pozitive scontate la momentul semnării acordului de liber schimb cu statele UE.*



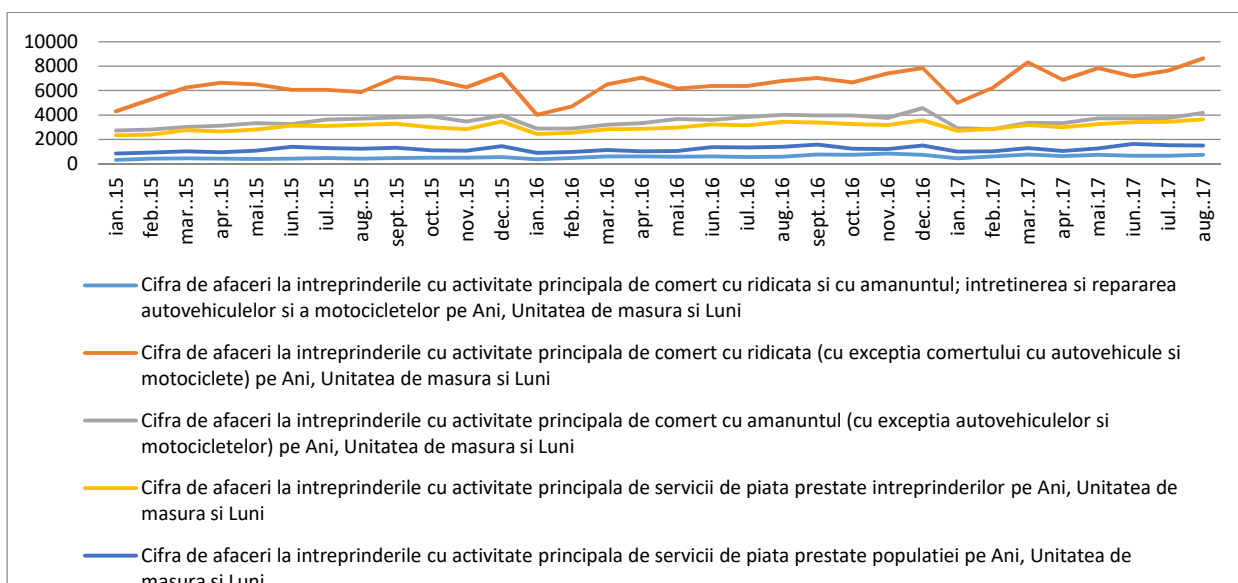
Consumul de **energie electrică** pe durata primelor 8 luni ale anului în curs se încadrează în tendința anilor trecuți, fiind în creștere cu 3,6% față de perioada similară a anului trecut.



În cazul **produselor petroliere** se atestă o tendință de creștere a consumului intern brut, fiind cu 2,8% mai mare pe durata primelor 8 luni ale anului 2017 față de perioada similară a anului 2016.



În primele opt luni ale anului **cifra de afaceri în comerțul intern** a înregistrat valori în creștere față de perioada similară a anului trecut, continuând tendința de majorare atestată și perioada anterioară. Cifra de afaceri la întreprinderile cu activitate principală de comerț cu ridicata (cu excepția comerțului cu autovehicule și motocicletele) a crescut cu 20% față de perioada similară a anului 2016, Cifra de afaceri la întreprinderile cu activitate principală de comerț cu amănuntul (cu excepția autovehiculelor și motocicletelor) a crescut cu 18%.



În sectorul bugetar, **bugetul public național**, în partea de venituri a fost executată la data de 30 septembrie curent în creștere cu 18,3% față de datele anului precedent pentru aceeași perioadă. Cea mai mare pondere în creșterea veniturilor a fost asigurată din contul încasărilor din impozite și taxe (+4,2 mld. Lei, sau +19,8%). Impozitele și taxele pe mărfuri și servicii au asigurat o creștere a încasărilor în mărime de 3,1 mld. Lei (+20,6%), pe când impozitele pe venit au asigurat aproximativ 0,9 mld. Lei (+18,4%) din creșterea înregistrată. Veniturile colectate din contribuțiile și primele de asigurări obligatorii au crescut cu 16,7% sau cu 1,6 mld. Lei. În mărime relativă, cea mai mare creștere a fost înregistrată în categoria amenzi și sancțiuni (+99,9%) și încasările din impozite pe bunurile imobiliare (+44,4%). Pe perioada raportată, cheltuielile bugetului public național au crescut cu 11,2% față de perioada similară a anului trecut. Ritmul de creștere a cheltuielilor bugetului public național fiind mai mic decât ritmul de

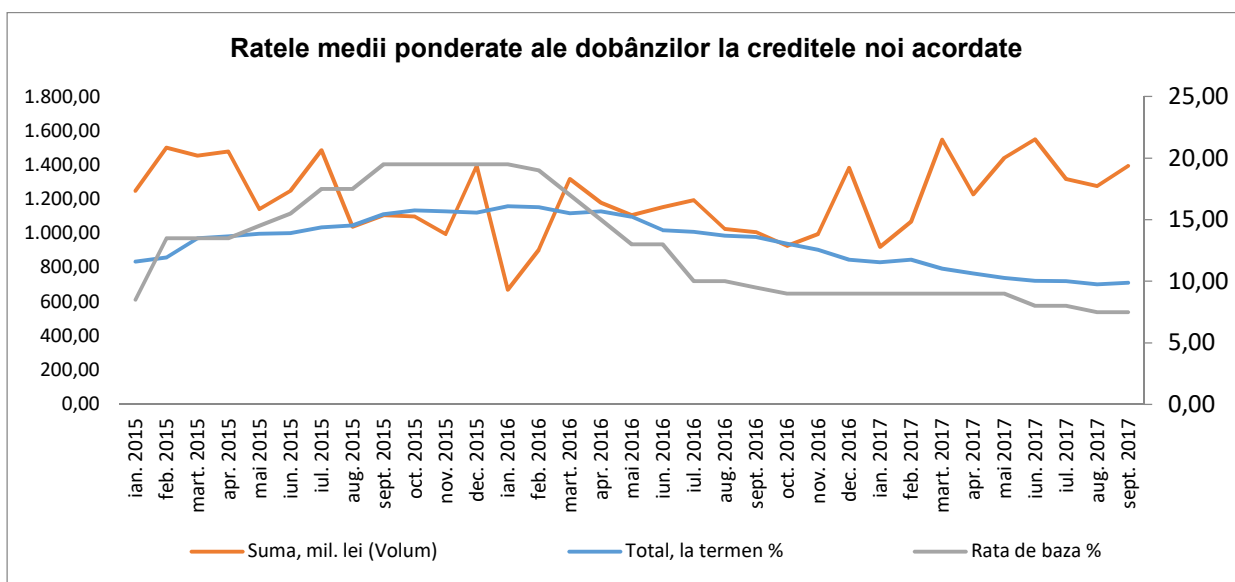
creșterea veniturilor a dus la înregistrarea unui *excedent în executarea bugetului public național în mărime de 1,2 mld. lei.*

Tab.1 Extras din raportul privind executarea bugetului public național la situația din 30.09.2017, mil. lei

Indicator	Cod	Executat	inclusiv		Executat anul precedent	Executat anul curent față de anul precedent	
			baza	proiecte		devieri (+,-)	în %
1	2	5	6	7	6	7	8
Venituri	1	38.425,5	38.244,3	190,6	32471,1	5954,4	118,3
Impozite și taxe	11	25.336,7	25.336,7		21142,6	4194,1	119,8
Impozite pe venit	111	5.575,3	5.575,3		4710,6	864,7	118,4
Impozite pe bunurile imobiliare	113	433,0	433,0		299,9	133,1	144,4
Impozite și taxe pe mărfuri și servicii	114	18.167,8	18.167,8		15067,7	3100,1	120,6
Taxa asupra comerțului exterior și operațiunilor externe	115	1.160,6	1.160,6		1064,4	96,2	109,0
Contribuții și prime de asigurări obligatorii	12	11.155,4	11.155,4		9559,4	1596,0	116,7
Granturi primite	13	171,1	1,5	169,6	253,1	-82,0	67,6
Alte venituri	14	1.762,3	1.750,7	11,6	1516,0	246,3	116,2
Transferuri primite între bugetul de stat și bugetele locale	191			9,4			
Cheltuieli și active nefinanciare	2+3	37.263,4	36.443,5	829,3	33516,1	3747,3	111,2
Servicii de stat cu destinație generală	01	3.438,0	3.424,4	13,6	3563,4	-125,4	96,5
Apărare națională	02	350,5	347,4	3,1	355,5	-5,0	98,6
Ordine publică și securitate națională	03	2.629,1	2.622,9	6,2	2181,5	447,6	120,5
Servicii în domeniul economiei	04	3.321,8	2.768,4	553,6	2955,3	366,5	112,4
Protecția mediului	05	99,2	94,1	5,1	104,2	-5,0	95,2
Gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale	06	866,9	792,3	75,5	743,4	123,5	116,6
Ocrotirea sănătății	07	5.033,2	4.960,8	72,4	4119,9	913,3	122,2
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	08	886,2	883,8	2,4	809,1	77,1	109,5
Învățământ	09	6.504,1	6.423,4	89,0	5909,7	594,4	110,1
Protecție socială	10	14.134,4	14.126,0	8,4	12774,1	1360,3	110,6
Sold bugetar (deficit (-), excedent(+))	1-(2+3)	1.162,1	1.800,8	-638,7	-1045,0	2207,1	<0
Surse de finanțare	4+5+9	-1.162,1	-1.800,8	638,7	1045,0	-2207,1	<0
Active financiare	4	-225,3	317,7	-543,0	-16,3	-209,0	>200
Creanțe interne	41	271,0	271,0		288,1	-17,1	94,1
Diferența de curs valutar	42	-68,9	-48,4	-20,5	18,5	-87,4	<0
Credite interne între bugete	44				-125,0	125,0	
Credite interne instituțiilor nefinanciare și financiare	45						
Împrumuturi recreditate interne instituțiilor nefinanciare și financiare	47	-440,6	81,9	-522,5	-208,1	-232,5	>200
Creanțe externe	48	13,2	13,2		10,2	3,0	129,4
Datorii	5	2.313,2	1.436,1	877,1	3183,3	-870,1	72,7
Datorii interne	51	412,5	412,5		1400,5	-988,0	29,5

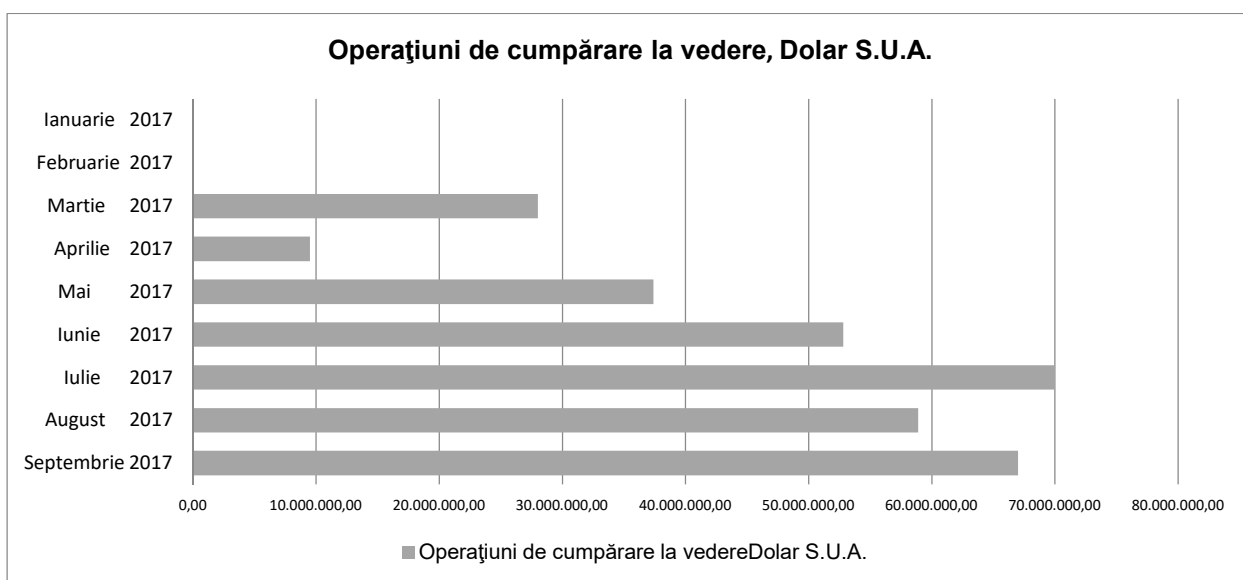
Împrumuturi interne între bugete	54				125,0	-125,0	
Împrumuturi interne de la instituțiile nefinanciare și financiare	55	-30,0	-30,0		-133,3	103,3	22,5
Împrumuturi externe	59	1.930,7	1.053,6	877,1	1791,1	139,6	107,8
Modificarea soldului de mijloace bănești	9	-3.250,0	-3.554,6	304,6	-2122,0	-1128,0	153,2
Sold de mijloace bănești la începutul perioadei	91	4.780,5	3.567,6	1.212,9	3182,4	1598,1	150,2
Corectarea soldului de mijloace bănești	92	-4,2	-0,3	-3,9			
Sold de mijloace bănești la sfârșitul perioadei	93	-8.026,3	-7.121,9	-904,4	-5303,0	-2723,3	151,4

Politica monetară implementată de autoritatea competentă este caracterizată la momentul scrierii prezentului raport de o mărime a ratei de bază, care a ajuns la mărime de 7 % cu aplicare începând cu 25 octombrie curent. Reducerea ratei de bază acționează pozitiv asupra reducerii ratelor dobânzii medii ponderate la creditele noi acordate, și implicit la majorarea volumelor de mijloace financiare creditate de instituțiile financiare din țară, conform graficului de mai jos.



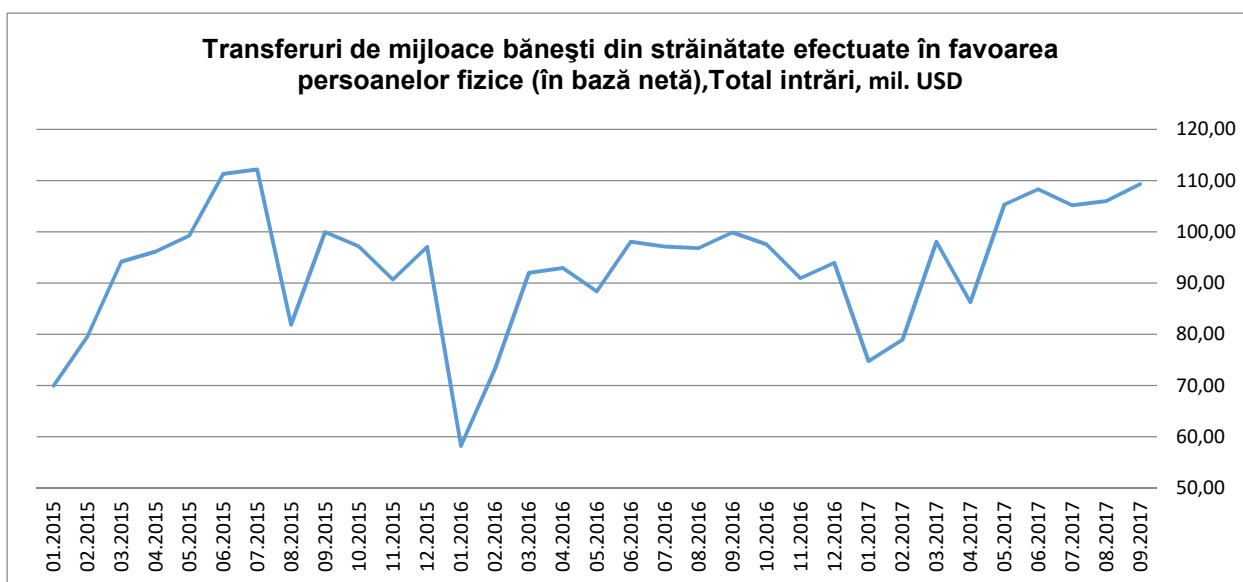
Pe durata primelor 9 luni ale anului au fost oferite credite noi în volum de 11,7 mld. Lei. Pentru comparație, în perioada similară a anului trecut volumul mijloacelor creditate de către băncile comerciale a fost de 9,6 mld. Lei sau 11,7 mld. Lei în 2015.

Față de situația de la începutul anului, rezervele valutare deținute de BNM s-au majorat cu 19,2%, fiind în mărime de 2,6 mld. USD la data de 30 septembrie. Astfel, de la începutul anului BNM a majorat rezervele valutare cu 424 mil. USD. În conformitate cu datele privind activitatea BNM pe piața valutară, de la începutul anului BNM a cumpărat de pe piața valutară 323,6 mil. USD, sau echivalentul a aproximativ 5,9 mld. Lei. Astfel, de la începutul anului, prin operațiunile de procurare de valută BNM a pus în circulație peste 5,9 mld. Lei fără acoperire în bunuri sau servicii, sau estimativ 50,4% din volumul mijloacelor creditate de către băncile comerciale. În acest fel, la fiecare 1 leu creat de băncile comerciale prin finanțarea activităților productive, BNM a pus în circulație 50 bănuți fără acoperire care implicit reprezintă mijloace inflaționiste fără un rol direct în aspect economic sau social.

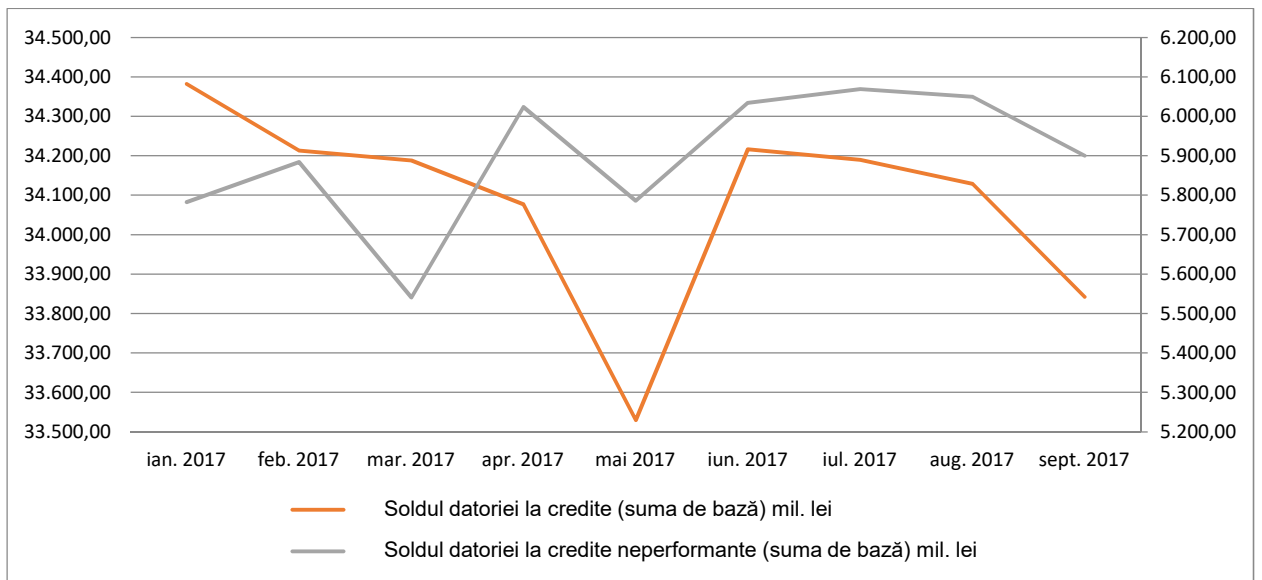


La data de 30 octombrie, curent, leul moldovenesc este cotate în creștere față de toate valutele de referință ale statelor - principalii parteneri comerciali ai țării, în comparație cu situația de la începutul anului. Astfel, leul moldovenesc s-a scumpit față de dolarul SUA cu +14%, rubla rusească (+11%), hrivna ucraineană (+12%), leul românesc (+5%) și EUR (+4%). *Creșterea în valoare a monedei naționale reduce din competitivitatea produselor naționale pe piețele externe și scade potențialul de creștere economică a țării.*

În anul curent, atestăm o creștere a transferurilor de peste hotare. Pentru primele 9 luni ale anului, transferurile de mijloace bănești din străinătate efectuate în favoarea persoanelor fizice (în baza netă) conform datelor BNM au constituit 872 mil. USD (797 mil. USD în perioada similară a anului 2016, sau 844 mil. USD în anul 2015).



La sfârșitul lunii august soldul datoriei la credite s-a diminuat cu 2% față de valoarea de la începutul anului, dar a crescut soldul datoriei la credite neperformante (+2%).



Indicatorii în scădere care descriu activitatea economică și financiară a băncilor comerciale, reflectă modul în care evoluează economia națională, care în mod similar se confruntă cu probleme din ce în ce mai mari. Ponderea în creștere a soldului la credite neperformante în soldul datoriei la credite (17,4% față de 16,8% la începutul anului trecut) trebuie să trezească semne de îngrijorare nu doar autorității monetare a țării dar și a executivului.